

KUMPEL

6-10 LAT

DLA POLONII

E-MAGAZYN DLA DZIECI POLONIJNYCH Z CAŁEGO ŚWIATA

WYDANIE 3/2020

Świętujemy!

WIEM WIĘCEJ O POLSCE:

Narodowe Święto
Niepodległości

WIEM, JAK TO ZROBIĆ:

Biało-czerwony kotylion

ENCYKLOPEDIA POLSKI:

Polska jest niesamowita!

W ŚWIECIE LEKTUR:

Smok Wawelski

MÓWIĘ PO POLSKU:

Powiedzonka ze zwierzakami

POZNAJĘ POLSKĄ PRZYRODĘ:

Czy w Polsce
można spotkać węża?

SPRAWDZAM SIĘ:

Bawimy się i uczymy o Polsce

POZNAJEMY SIĘ: Ola z Belgii

KARTA SŁAWNYCH POLAKÓW:

Józef Piłsudski

CZEŚĆ!

Ten numer jest wyjątkowy, bo świętujemy Narodowe Święto Niepodległości. 11 listopada 1918 roku Polska po 123 latach znowu stała się wolna! Jak możemy upamiętnić ten dzień? Przypinając kotylion, który wykonacie razem z „Kumplem dla Polonii”. Pokażemy Wam też kilka niezwykłych miejsc w Polsce, poznacie zwierzęta, które mieszkają w naszym kraju, sprawdzimy, czy w Polsce wiatr bywa zły. 😊

A kto będzie gościem specjalnym tego numeru? Ola z Belgii i Viki Gabor – polska piosenkarka, która wygrała Konkurs Piosenki Eurowizja Junior!

„Kumpel dla Polonii” powstał właśnie dla Was – dzieci polonijnych z całego świata.

Zapraszam do czytania,
Agnieszka Wyganowska
redaktor naczelna
„Kumpel dla Polonii”

- s. 4 **WIEM WIĘCEJ O POLSCE:** Narodowe Święto Niepodległości.
- s. 6 **WIEM, JAK TO ZROBIĆ:** Biało-czerwony kotylion.
- s. 8 **ENCYKLOPEDIA POLSKI:** Polska jest niesamowita!
- s. 10 **W ŚWIECIE LEKTUR:** Smok Wawelski.
- s. 14 **MÓWIĘ PO POLSKU:** Powiedzonka ze zwierzakami.
- s. 16 **PISZĘ PO POLSKU:** Kiedy piszemy „rz”?
- s. 18 **POZNAJĘ POLSKĄ PRZYRODĘ:** Czy w Polsce można spotkać węża?
- s. 20 **CZYTAMI WIEM:** Kiedy wiatr bywa zły?
- s. 22 **SPRAWDZAM SIĘ:** Zadania i łamigłówki o Polsce.
- s. 26 **GOŚĆ Z POLSKI:** Viki Gabor – Polka, która wygrała Konkurs Piosenki Eurowizja Junior!
- s. 30 **DOBRE POLSKIE KSIĄŻKI:** Warto przeczytać!
- s. 32 **MOJEMALOWANKI:** Oto ja!
- s. 34 **POŚMIEMYSIĘ:** Rozgadane zwierzaki. 😊
- s. 36 **POZNAJEMY SIĘ:** Ola z Belgii.
- s. 38 **KONKURSY I AKCJE DLA POLONIJNYCH DZIECI**
- s. 40 **KARTA SŁAWNYCH POLAKÓW:** Józef Piłsudski.

ZAPRASZAMY WAS DO TWORZENIA E-MAGAZYNU „KUMPEL DLA POLONII”! DZIECI I DOROSŁYCH, OCZYWIŚCIE! 😊

UWAGA, DZIECI!

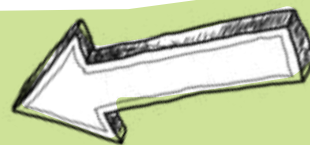
Możecie się pokazać – wystarczy przysłać zdjęcia i opowiedzieć o sobie i swoich pasjach. Więcej informacji na s. 36.

Przysyłajcie też ulubione żarty w języku polskim, chętnie je opublikujemy – informacje, jak to zrobić, znajdziecie na stronie 34.

A może macie swoje ulubione polskie książki – opowiedzcie nam o nich, a Wasze recenzje pojawią się w rubryce „Dobre polskie książki”.

UWAGA, RODZICE, NAUCZYCIELE, BIBLIOTEKARZE!

W Waszej polonijnej szkole dzieje się coś ciekawego, planujecie duże wydarzenie lub konkurs dla polonijnych dzieci i młodzieży – napiszcie nam o tym. Opublikujemy informacje, pomożemy Wam dotrzeć do szerszego grona odbiorców.

Nasz e-mail: redakcja@kumpel.com.pl.

**KUMPEL
DLA POLONII**

POLSKIE BRACTWO
KAWALERÓW GUTENBERGA

E-magazyn „Kumpel dla Polonii” tworzą:

Koordynator projektu
prof. dr hab. Dariusz Kuźmina

Redaktor naczelna
Agnieszka Wyganowska

Skład i łamanie graficzne
Ilustratorka Dorota Domagała

Okładka: polya_olya/Shutterstock.com

Zdjęcia: Shutterstock.com, Pixabay.com, Unsplash.com, domena publiczna/Wikimedia Commons

Adres redakcji:
e-mail: redakcja@kumpel.com.pl
ul. Zagójska 7, lok. 5
04-160 Warszawa

Dystrybucja:
Polonijna Biblioteka Cyfrowa

Wydawca:
Polskie Bractwo Kawalerów Gutenberga
ul. Daniszewska 2
03-230 Warszawa

Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach zadania publicznego dotyczącego pomocy Polonii i Polakom za granicą.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Narodowe Święto Niepodległości

Zajęło to 123 lata, ale Polska
w końcu odzyskała niepodległość!

CZY TO PRAWDA, ŻE POLSKA ZNIKĘŁA ?

Tak się stało w historii Polski, że nasz kraj
zupełnie zniknął z map. Inne państwa
podzieliły między siebie terytorium naszego
kraju. Polacy wiele razy próbowali walczyć
o odzyskanie niepodległości, ale im się nie
udawało. Trwało to aż 123 lata!
Tyle czasu Polski nie było na mapach świata.

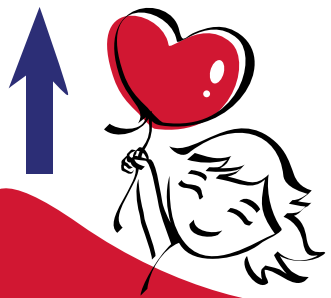
JAK POLACY ODZYSKALI NIEPODLEGŁOŚĆ ?

Dopiero I wojna światowa sprawiła,
że Polacy mieli szansę odzyskać swoje
państwo. I udało się! A było to możliwe
również dlatego, że przez te ciężkie
123 lata Polacy nie zapomnieli, że są
Polakami, i robili wszystko, by polskość
w sobie zachować. Państwo polskie nie
istniało na mapach, ale było w ich sercach.

11.11.1918 rok

To data odzyskania
przez Polskę
niepodległości!

Teraz **11 LISTOPADA** świętujemy
Narodowe Święto Niepodległości.
Świętuj również ten dzień! Na stronach
6–7 znajdziesz instrukcję, jak zrobić
specjalny kotylion.
11 listopada przypnij go do ubrania.

KTO PRZYCZYNIŁ SIĘ DO ODZYSKANIA PRZEZ POLSKĘ NIEPODLEGŁOŚCI?

ZAPAMIĘTAJ TE TRZY OSOBY:

Roman Dmowski
Znany polityk.

Jan Paderewski
Znany również
z tego, że był
wybitnym pianistą.

Józef Piłsudski
O tym wielkim Polaku
przeczytasz
na stronie 40.

BIAŁO-CZERWONA

KOKARDA NARODOWA (kotylion)

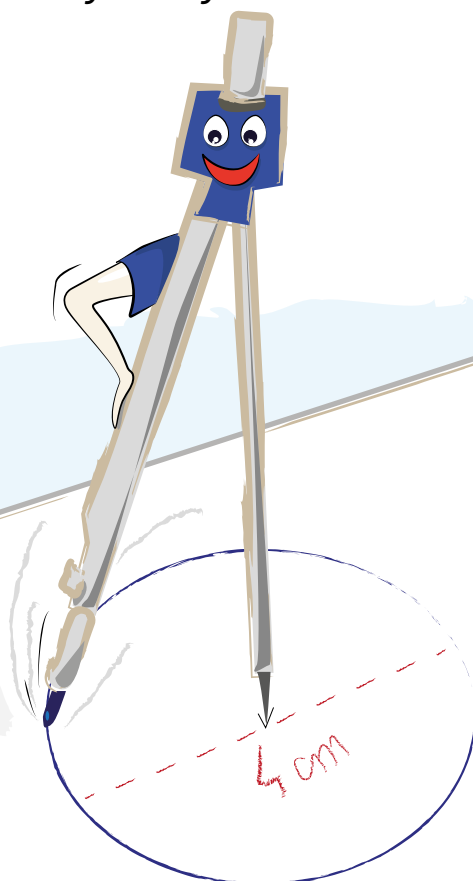
Nosi się ją przede wszystkim podczas polskich świąt narodowych, na przykład 11 listopada. Przyda się też do szkoły na ważne uroczystości.

POTRZEBNE BĘDĄ:

- 🍷 kartka A4 koloru białego
- 🍷 kartka A4 koloru czerwonego
- 🍷 ołówek
- 🍷 linijka
- 🍷 cyrkiel (lub przedmiot, od którego odrysujesz nieduże kółko)
- 🍷 nożyczki
- 🍷 klej w sztyfcie
- 🍷 kawałki wstążek białej i czerwonej lub bibuła w tych kolorach
- 🍷 taśma dwustronna (mały kawałek)

JAK TO ZROBIĆ?

1. Poproś o pomoc rodziców i wytnijcie dwa kółka z białej kartki papieru o średnicy około 4 centymetry.

-
2. Wytnijcie 12 pasków z białej kartki papieru – długość 5 centymetrów i szerokość 1 centymetr.

3. Wytnijcie 12 pasków z czerwonej kartki papieru – długość 7 cm i szerokość 1 cm.

-
4. Sklej końce pasków, by powstały pętelki.

- Przygotuj wstążeczki lub paski bibuły (długość 8 centymetrów, szerokość 1 centymetr). Na jednym z końców każdego paska możesz wyciąć trójkąt – powstaną spiczaste końce.
- 7.

5. Naklej białe pętelki na jedno z kółek. Przyklejaj je parami naprzeciwko siebie – dzięki temu będą równo rozmieszczone.

8. Przyklej paski i na wierzch naklej drugie kółko.

6. Przyklej czerwone pętelki. Staraj się umieszczać je pomiędzy białymi.

9. Kokardę narodową możesz przymocować do ubrania taśmą dwustronną.

GOTOWE!

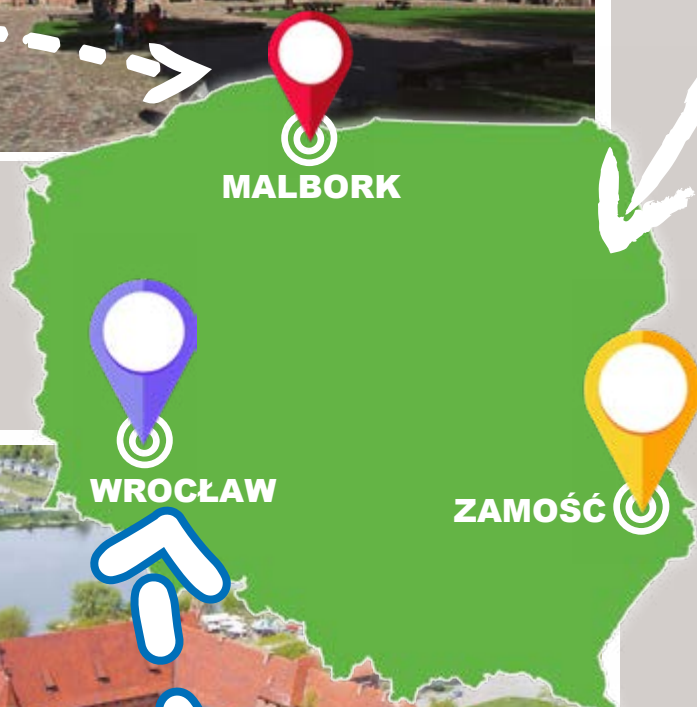
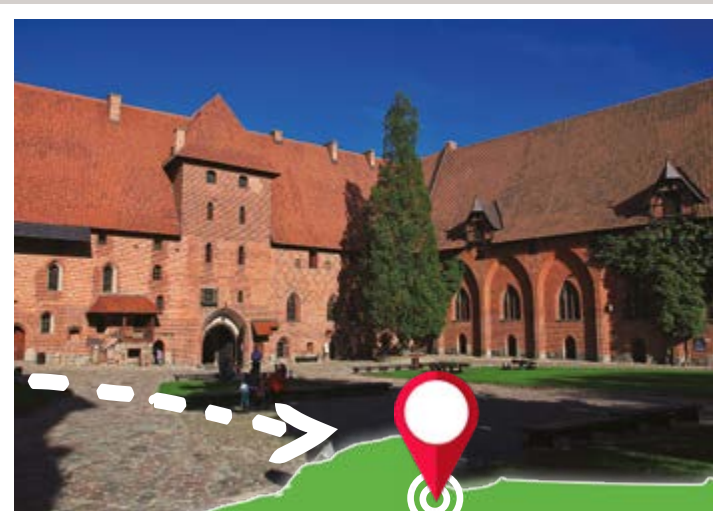

Polska jest niesamowita!

Poznajcie trzy polskie miasta, które słyną z niezwykłych zabytków.

ZAMEK KRZYŻACKI W MALBORKU

Imponujący – to najlepsze słowo, jakim można określić ten zabytek. Spośród 120 zamków krzyżackich ten był „naj” – największy i najpiękniejszy. Krzyżacy byli rycerzami i zakonnikami i mieli tu swoją stolicę. Zamek zbudowano z 30 milionów cegieł. Można tu zobaczyć toaletę z zapadnią, zwodzony most, armaty i tajemne przejścia.

STARE MIASTO W ZAMOŚCIU

Wyobraźcie sobie, że ktoś zatrudnia was do zaprojektowania miasta. Co moglibyście mu zaproponować? Bernardo Morando, architekt z Padwy, wziął na wzór ludzkie ciało. Głową miał być pałac właściciela miasta, czyli Jana Zamoyskiego. Główna ulica Starego Miasta, Grodzka, to kręgosłup. Serce to ratusz z widowiskowymi schodami, który stoi na Rynku Wielkim. Zamość do dziś zachował układ, jaki nadano mu kilkaset lat temu. Kto nie wierzy, może wdrapać się na wieżę katedry i próbować odszukać poszczególne części ciała „zamojskiego człowieka”.

HALA STULECIA I KRASNALE WE WROCŁAWIU

Hala zbudowana jest z betonu i żelaza. Powstała na planie koła i ma 42 metry wysokości. Przykryta jest ogromną kopułą. W środku może zasiąść około 6 tysięcy osób. Wrocław jest znany jeszcze z tego, że opanowały go krasnale. Można je spotkać w całym mieście, a każdy robi coś innego.

SMOK WAWELSKI

Na podstawie legendy „O wawelskim smoku, królu Kraku i szewcu Skubie” Mariana Orłonia opowiada Ola Pryczkowska.

Dawno temu, gdy królem Polski był Krak, w pieczarze pod wawelskim wzgórzem zamieszkał smok. Był to potwór straszliwy, ziejący ogniem i dopominający się stale pokarmu. Mieszkańcy Krakowa i okolic bali się go tak bardzo, że składali mu w ofierze swoje krowy, owce i barany. Ale smokowi wciąż było mało jedzenia i wkrótce zaczął się odgrażać, że będzie zjadać ludzi. Wówczas wystraszeni nie na żarty krakowianie zaczęli prosić o ratunek króla Kraka. Mądry władca jednak już od jakiegoś czasu szukał śmiałka, który by smoka pokonał. Ba!

Sam nawet trzykrotnie z potworem się zmierzył (ale za każdym razem przegrał)! Na smoka rady więc żadnej nie miał i bardzo się tym smucił.

Aż tu pewnego dnia do króla na audiencję przybył szewc Skuba, który twierdził, że smoka pokonać może nie siłą, lecz sposobem. Król zgodził się na jego pomysł i wcale tego nie żałował, bo Skuba naprawdę rozprawił się z poczwara. Jak? – pytacie. Otóż położył przed smoczą jamą baranią skórę wypełnioną siarką. Smok był takim łakomczuchem, że zjadł barana bez namysłu.

A już po chwili brzuch zaczął go boleć i palić jakby żywym ogniem. Aby ugasić ten pożar, smok pobiegł szybko napić się wody z Wisły. Pił ją i pił, a brzuch mu rósł i rósł, aż w końcu stał się tak ogromny, że pękł! Taki był koniec straszego potwora.

TWÓJ SŁOWNICZEK

AUDIENCJA

– spotkanie, podczas którego osoba na bardzo wysokim stanowisku (np. papież lub król) wysłuchuje kogoś, kto o to poprosił.

WAWEL – wzgórze w Krakowie, na którym znajduje się zamek królewski. U podnóża wzgórza jest jaskinia nazwana od legendy Smoczą Jamą.

Jesteście ciekawi, co się stało z szewcem Skubą? Najpierw bawił się z innymi mieszkańcami Krakowa na uczcie wydanej przez Kraka, a potem, w nagrodę za swój czyn, szył już buty tylko dla króla.

Czy uważnie przeczytałeś lekturę? Sprawdź to!

1. Jak nazywał się król Polski, o którym mowa jest w legendzie?
  - a) Skuba.
  - b) Krak.
  - c) Wawel.
2. Ile razy król stawał do walki ze smokiem?
  - a) Cztery razy.
  - b) Pięć razy.
  - c) Trzy razy.
3. Kim był Skuba?
  - a) Szewcem.
  - b) Krawcem.
  - c) Pasterzem.
4. Co podrzucił smokowi Skuba na pożarcie?
  - a) Woła wypchanego sianem.
  - b) Baranią skórę wypchaną siarką.
  - c) Konia z kopytami.
5. Jak nazywała się rzeka, z której pił wodę smok, kiedy najadł się siarki?
  - a) Wisła.
  - b) Warta.
  - c) Odra.

PRZYPOMNIJ SOBIE!

LEGENDA opowiada o dawnych czasach. Część wydarzeń jest w niej prawdziwych, a część zmyślonych. W poprzednich numerach „Kumpla dla Polonii” poznałeś już dwie legendy: o Lechu, Czechu i Rusie oraz o warszawskiej syrence.

Odpowiedzi:
1. b, 2. c, 3. a, 4. b, 5. a.

ZMIERZ SIĘ ZE SMOKIEM!

SMOCZA WYKREŚLANKA

Wykreśl powtarzające się słowa i odczytaj hasło.

poczwara, smok, mądry, smok, potwór, szewc, potwór, smok, Skuba, poczwara

SMOCZA UKŁADANKA

Ułóż zdania z rozsypanek wyrazowych i zapisz je w trzyliniach.

Smok

Wawelski

wyszedł

pieczary.

z

baranią

z

przygotował

Skuba

siarką.

skórę

brzuch.

Smoka

bardzo

rozbołał

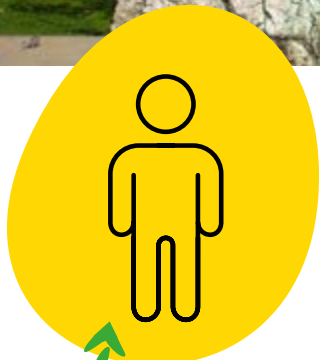
Oto **Smocza Jama**, którą można odwiedzić, kiedy pojedzie się do Krakowa. Według legendy w jaskini tej mieszkał Smok Wawelski.

Tak wygląda **pomnik Smoka Wawelskiego**, który stoi przy murach zamku na Wawelu.

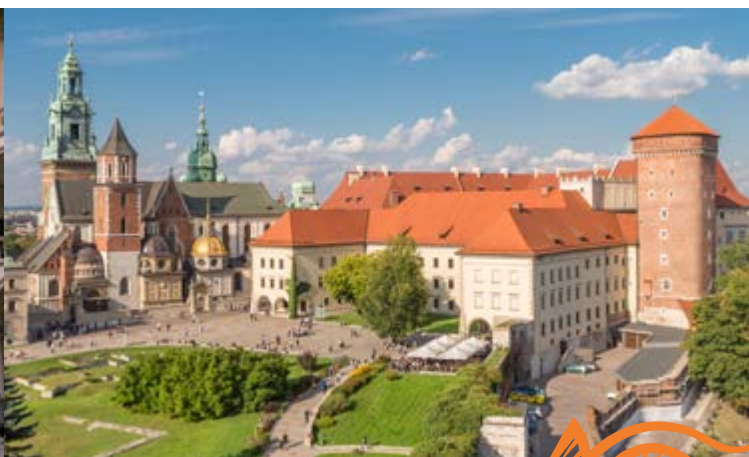
Zwróć uwagę!

Nazwy miast piszemy wielką literą, a nazwy ich mieszkańców – małą literą.

Na przykład:

Kraków – **k**rakowianin, **k**rakowiak,
Warszawa – **w**arszawianin, **w**arszawiak.

krakowianin – krakowianie
warszawianin – warszawianie

Czy wiesz, że...

Dawniej Kraków był stolicą Polski. Na Zamku Królewskim na Wawelu mieszkali władcy polscy, na przykład król Kazimierz Wielki, król Zygmunt Stary.

Tak zamek wygląda teraz. Może zwiedzisz go, gdy przyjedziesz do Polski? Naprawdę trzeba go zobaczyć, bo to niesamowite miejsce i ważne dla historii Polski.

POWIEDZONKA ZE ZWIERZAKAMI

Krokodyle łzy

Krokodyl to drapieżnik, czyli poluje i zjada inne zwierzęta. Taką ma naturę. Jak myślisz, czy płacze, gdy pozbawi życia jakieś zwierzątko?

Oj nie! Wcale nie jest mu przykro. Żeby żyć, musi jeść. To dlaczego czasem płacze nad jedzeniem?

W ten sposób pozbywa się z organizmu szkodliwej soli, która była w pokarmie.

O kimś, kto udaje, że płacze, kto wymusza łzy i udaje współczucie, mówimy, że **płacze krokodylimi łzami**. Można też powiedzieć, że ktoś **wylewa krokodyle łzy**.

Żółwie tempo

Temu zwierzakowi raczej nigdzie się nie spieszy. Śpi sobie w swoim pancerzu albo leniwie wygrzewa się na słońcu. Albo wolno człapie w poszukiwaniu jedzenia.

Generalnie żółw kojarzy nam się z powolnym i trochę niezdarnym zwierzakiem.

O kimś, kto wszystko robi powoli, mówimy, że **ma żółwie tempo**. Można **poruszać się w żółwym tempie** albo iść **żółwym krokiem**, czyli bardzo wolno.

Jak słoń w składzie porcelany

Jak wygląda słoń? Jest potężny, masywny i porusza się trochę niezgrabnie – jak na ogromne zwierzę przystało. Teraz wyobraź sobie takiego zwierzaka w sklepie z porcelanowymi filiżankami – oj, byłaby masakra. Wszystko pozrzućane, rozbite... Słoń jest

tak duży, że gdzie by się nie obrócił, to pewnie zawadziłby o coś trąbą lub ogonem... i pozrzuciłby wszystko z półek. O kimś, kto porusza się w sposób niezgrabny, niezdarny, nieumiejętny, mówimy, że zachowuje się **jak słoń w składzie porcelany**.

Zadanie dla ciebie

Wykreśl z podanego niżej zestawu liter nazwy zwierząt – bohaterów tego artykułu. Z pozostałych liter otrzymasz hasło.

K J R O U K O Ź D Y W L Ź I Ó Ł W E S Ł M O Ń

!

Tu wpisz hasło.

Jak grzyby po deszczu...

WYROSŁY NAM ZASADY ORTOGRAFICZNE. 😊
DOWIEMY SIĘ Z NICH, KIEDY PISAĆ „RZ”?

1. „RZ” piszemy, gdy **wymienia się na „r”**, na przykład:

dob**rze** – dob**ry**   mier**rzyć** – miar**a**
mar**z**ec – mar**c**a   wier**z**yc – wiar**a**

2. „RZ” piszemy **po spółgłoskach: b, p, d, t, g, k, ch, j, w**, na przykład:

WYJĄTKI:

pszenica

kszyk

pszczola

bukszpan

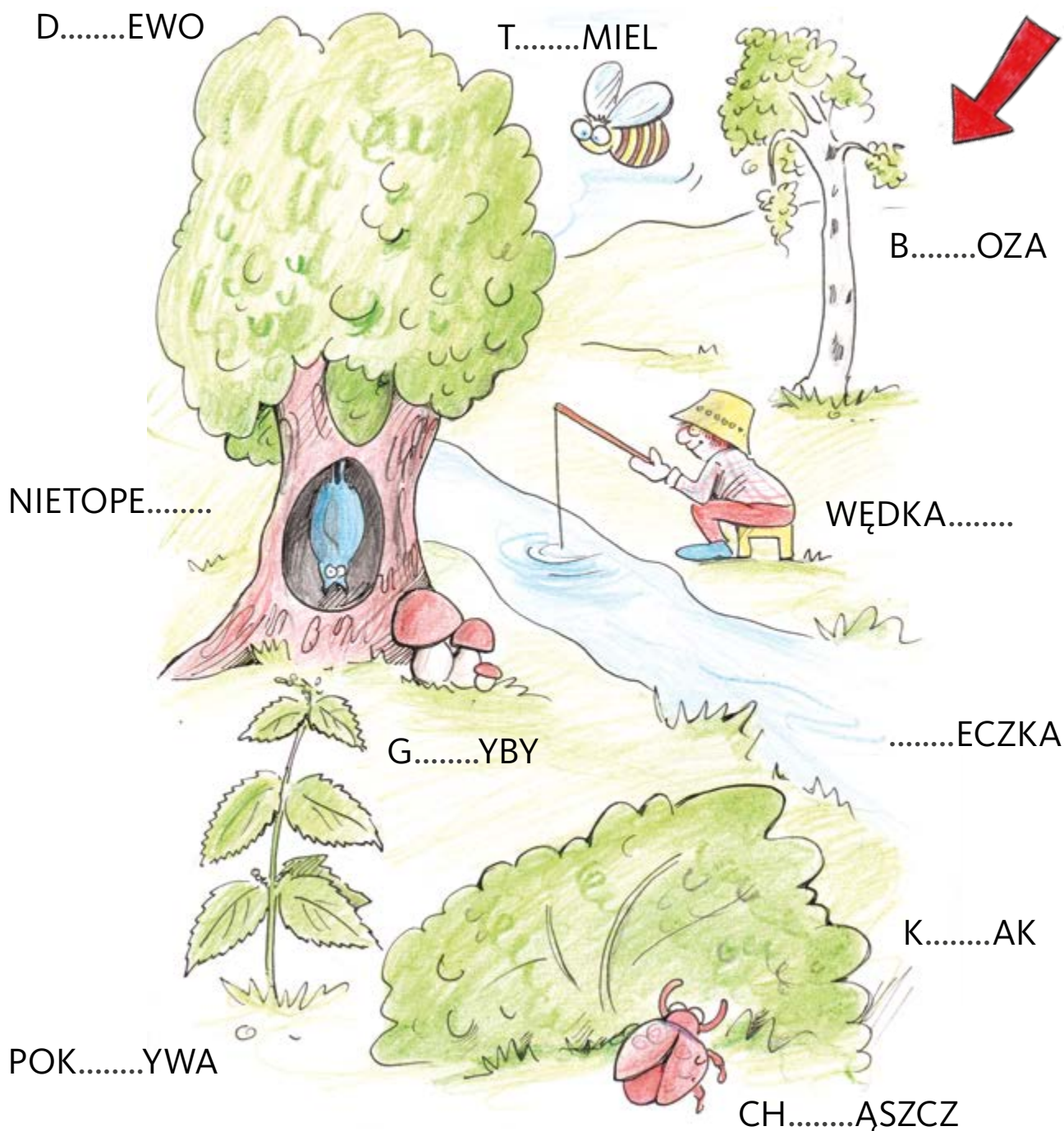
kształt,
wszystko,
wszyscy,
wszędzie,
zawsze

3. „RZ” piszemy w zakończeniach:

- ➔ **-arz, -erz**, na przykład: pisarz, ślusarz, kołnierz, pasterz
- ➔ **-mierz**, na przykład: Kazimierz, kroplomierz
- ➔ **-mistrz**: zegarmistrz

Zadanie dla ciebie! Uzupełnij podpisy na rysunku.

Czy w Polsce można spotkać węża?

W Polsce występują 4 gatunki węży: żmija zygzakowata, zaskroniec zwyczajny, gniewosz plamisty oraz wąż Eskulapa.

Zaskroniec zwyczajny

bardzo lubi przebywać na obszarach bagnistych, niedaleko jezior. Świetnie pływa i nurkuje. Zaskrońce raczej unikają ludzi, a żywią się głównie żabami. Zaskroniec zawdzięcza swą polską nazwę charakterystycznym żółtawym plamom za „skroniami”.

dwie żółte plamy za „skroniami”

oliwkowozielone ciało

wyraźnie oddzielona głowa

trójkątny kształt głowy

pionowa źrenica

widoczny zygzak

Żmije zygzakowate są znacznie groźniejsze od zaskrońców, bo jadowite. Ich jad jest niebezpieczny dla człowieka. Żmija zygzakowata bardzo lubi polany oraz stopy kamieni na pograniczu pól i lasów.

CIEKAWOSTKA

Czy wąż ma nogi?

Nie, ma długie ciało bez nóg.
Jak więc się porusza? Pełza.

Gniewosz plamisty jest jednym z najmniejszych polskich węży. Dlaczego gniewosz? Bo raczej ucieka, kiedy czuje się zagrożony, ale czasami potrafi nieźle się rozgniewać. Wtedy atakuje przeciwnika i próbuje go kąsać i nie chce przestać.

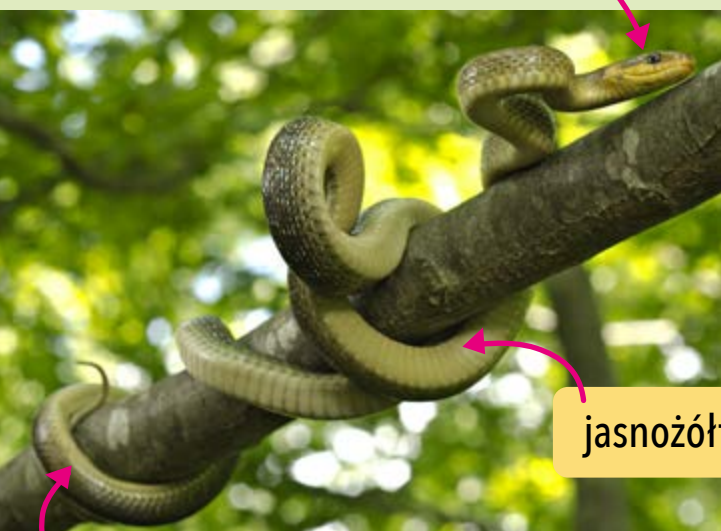
czarny pasek z boku (od nozdrzy do szyi)

plama w kształcie V

okrągła źrenica

jasne plamy za skroniami (ale bez czarnych obrzeży jak u zaskrońca)

jasnożółte podgardle i spód ciała

Największy wąż w Polsce, który osiąga nawet dwa metry, to **wąż Eskulapa**. To jedyny polski wąż, który potrafi wspinać się na drzewa i krzewy. To on jest symbolem w logo aptek w Polsce. Lubi ciepłe i nasłonecznione miejsca, żyje wśród krzewów na brzegach lasów.

jednolite, brązowe ubarwienie

Uwaga!

Tylko żmija zygzakowata jest jadowita i może ukąsić! Zarówno padalec (jaszczurka!), jak i pozostałe 3 gatunki węży są niejadowite i nie stanowią absolutnie żadnego zagrożenia dla człowieka.

PADALEC
Nie jest wężem
a beznogą jaszczurką!

Kiedy wiatr bywa zły?

Czasami jest trochę groźny... W Polsce zwłaszcza jesienią mu się to zdarza. Porywa liście i parasole, nie daje spokojnie iść. Może wtedy wiać z ogromną prędkością – nawet 110 kilometrów na godzinę, czyli tak szybko jak jadą samochody na autostradzie. Może łamać drzewa, zrywać dachy z domów czy przewracać samochody.

Cztery pory roku

W Polsce są cztery kalendarzowe pory roku:
WIOSNA, LATO, JESIEŃ, ZIMA.
Od 23 września do 21 grudnia jest jesień.

CO TO JEST HURAGAN?

To niezwykle gwałtowny, porywisty wiatr o prędkości 120 km/h i większej. Huragany powstają zwykle nad ciepłymi morzami tropikalnymi, a jeśli dotrą do lądu, mogą powalać całe lasy, przewracać samochody i domy, a nawet wrywać drzewa. Huragany często przynoszą ze sobą ulewny deszcz i potężne fale. Występują wtedy powodzie.

CZYM RÓŻNI SIĘ HURAGAN OD TAJFUNU I CYKLONU?

Tak naprawdę wszystkie te słowa oznaczają to samo, tylko są używane w różnych miejscach świata. Huragan występuje w Ameryce, tajfun na przykład w Chinach i Japonii, a cyklon w Australii.

CO TO JEST SKALA BEAUFORTA?

Dwunastostopniowa skala Beauforta określa siłę wiatru na podstawie tego, jak działa on na otoczenie. Obserwuje się ruch drzew lub wysokość fal na morzu czy jeziorze.

Na przykład stopień 3 to jeszcze łagodny wiatr, który ledwo porusza gałęziami. Wiatr oznaczony stopniem 9 to już wichura, która kołysze całymi drzewami. Sztormy na morzu mają siłę 11 stopni, a huragany 12 stopni w skali Beauforta.

KIEDY WIATR SIĘ PRZYDAJE?

Wiatr może być wykorzystywany do produkcji energii elektrycznej za pomocą turbin wiatrowych oraz do napędzania statków żaglowych, żeby płynęły po morzu.

JAK TO POWIEDZIEĆ?

Żeglarzom zawsze życz pomyślnych wiatrów, czyli takich, które będą pomagać przy żeglowaniu.

OTO POLSKA!

Spójrz na następną stronę. To plansza, na której masz wykonać podane niżej zadania. Jest ich sześć.

1. Pokoloruj nazwę państwa.

2. Pokoloruj flagę Polski.

3. Wpisz w odpowiednie miejsca na mapie Polski nazwy podane w ramce.

Morze Bałtyckie

Tatry

Wisła

Odra

Warszawa

4. Podkreśl nazwę stolicy Polski dwoma czerwonymi liniami.

5. Niebieską kredką narysuj na mapie Wisłę.

6. Czerwoną kredką popraw granice Polski.

A TO CIEKAWY!

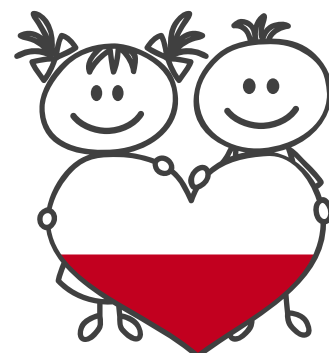
Tak naprawdę Polska jest szersza niż dłuższa. Tak na pierwszy rzut oka tego nie widać, prawda?

Czy wiesz, że...

Ponad 38 milionów
– tylu mieszkańców ma Polska.

Zapamiętaj!

Morze Bałtyckie = Bałtyk

RZECZPOSPOLITA POLSKA

**Druga pod względem długości
rzeka w Polsce.**

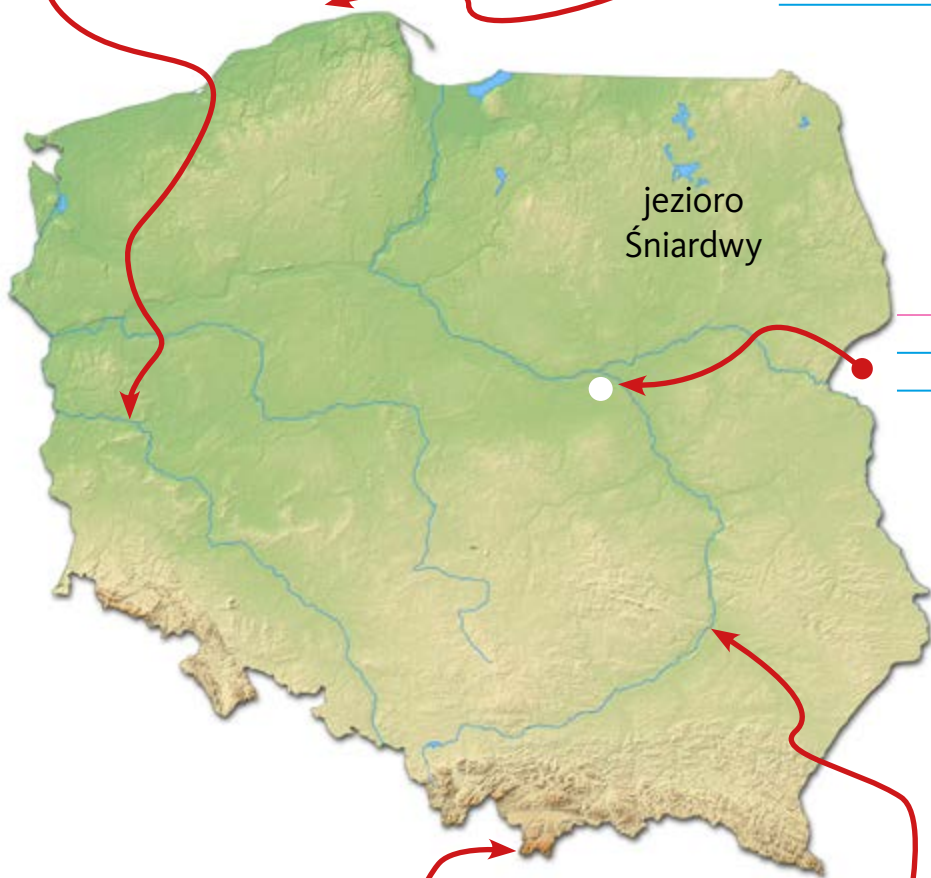

**Tak się nazywa polskie
morze.**

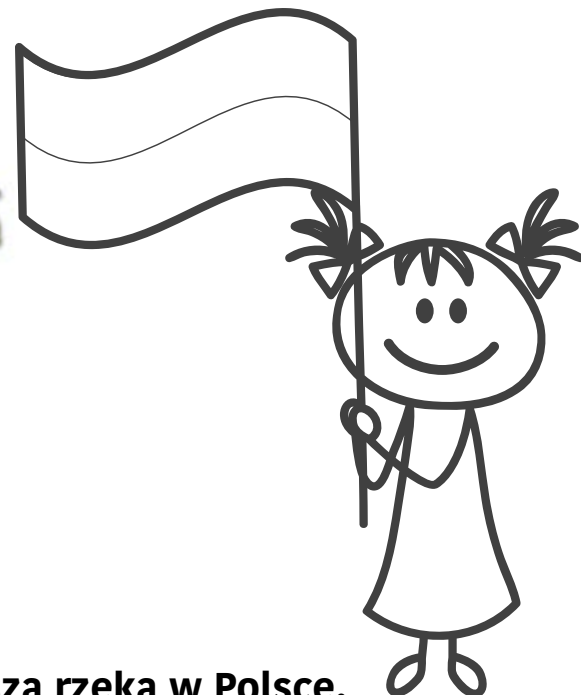
jezioro
Śniardwy

To jest stolica Polski.

Najwyższe polskie góry.

Najdłuższa rzeka w Polsce.

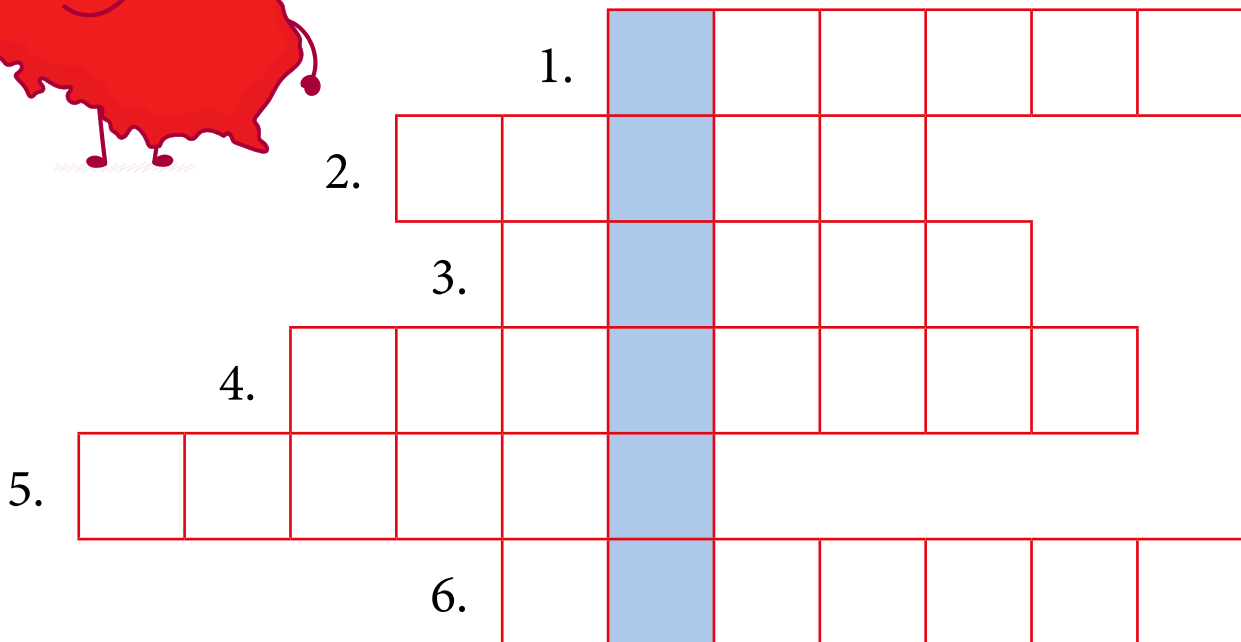

ZADANIE 7.

Rozwiąż krzyżówkę i odczytaj hasło.

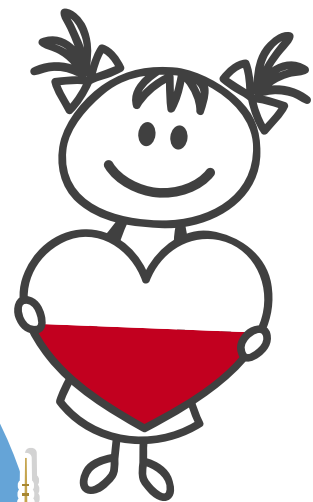
1. Nazywamy tak mieszkańców Polski.
2. Dzieli się na 100 groszy.
3. Wywiesza się ją podczas uroczystości patriotycznych.
4. Stolica Polski.
5. Polskie morze.
6. Tytuł polskiego hymnu to „... Dąbrowskiego”.

**CZY WIESZ,
ŻE...**

Złoty to podstawowa jednostka monetarna w Polsce. Chodzi o to, że w sklepie w Polsce zapłacisz za coś 5 **złotych** albo 100 **złotych**, albo 1200 **złotych**.

1 złoty = 100 groszy   1 zł = 100 gr

Można zapisać to tak!

Odpowiedzi:
1. Polacy, 2. Złoty, 3. Flaga, 4. Warszawa, 5. Bałtyk, 6. Mazurek.

ZADANIE 8.

Rozwiąż zagadkę i otocz pętlą właściwe imię i nazwisko.

Imię tej osoby zaczyna się na „J” i ma w środku „ó”.
Nazwisko składa się z trzech sylab. W nazwisku jest „u”.

Józef Wybicki   Józef Poniatowski
Jan Dąbrowski   Józef Piłsudski

ZADANIE 9.

Skreśl małe litery, a poznasz nazwę największego polskiego jeziora.

angŚhyNkrItveAsmtRbzDbufWcdY

Zajrzyj na mapę na stronie 22
i sprawdź, gdzie ono się znajduje.

ZADANIE 10.

Uzupełnij tekst.

Jestem .....

Moją Ojczyzną jest .....

Polskie barwy narodowe to ..... i .....

W godle Polski jest ..... na czerwonym tle.

Ma on złotą ..... na głowie.

Stolica Polski to .....

Leży ona nad rzeką .....

Moim ulubionym miastem w Polsce jest .....

VIKI GABOR

Piosenkarka urodziła się w Hamburgu, ale wkrótce jej rodzina przeniosła się do Polski. Potem zamieszkała w Wielkiej Brytanii, ale gdy miała 10 lat znów wróciła do Polski. W 2019 roku została finalistką polskiego programu „The Voice Kids” i... wygrała 17. Konkurs Piosenki Eurowizji dla Dzieci! 4 września 2020 roku ukazała się jej debiutancka płyta „Getaway (Into My Imagination)” i od razu zagościła listy przebojów w 18 krajach na świecie!

Viki, pochodzisz z bardzo muzycznej rodziny, ale czy to prawda, że to dzięki karaoke Twoi rodzice odkryli, że masz talent muzyczny?

Viki Gabor: To był podstęp! (śmiech) Rzeczywiście, moja cała rodzina jest szalenie muzyczna, zawdzięczamy to romskim korzeniom, z których jestem dumna. Moja mama śpiewa w zespole folkowym „Kale Jakha” (czarne oczy), a mój tata, odkąd pamiętam, uwielbia śpiewać standardy Franka Sinatry i Elvisa Presleya. Któregoś razu, jak byłam bardzo małym szkrabem, zostawił włączone karaoke i wyszedł jak gdyby nigdy nic z pokoju. Po prostu podpuścił mnie i nagrał z ukrycia jak śpiewam, a potem dał posłuchać całej rodzinie. Ponoć wszyscy jednogłośnie orzekli, że... co jak co, ale śpiewać to ja będę na pewno! I tak się stało.

Ile miałaś lat, gdy po raz pierwszy wystąpiłaś na scenie? Dopadła Cię wtedy trema?

Właściwie za taki swój predebiut na scenie mogę uznać występ u boku mojej mamy na Festiwalu Muzyki Romskiej w Krakowie, miałam wtedy 6 lat. Nie miałam żadnej tremy, bo robiłam to, co często robiłyśmy z mamą w domu – mama wprowadziła mnie za rękę na scenę i razem ze wszystkimi zaśpiewałam piosenkę, nic nowego (śmiech). Trema przyszła dopiero, kiedy stanęłam na scenie w przesłuchaniach w ciemno do programu „The Voice Kids”, ale nie dałam się jej.

Kiedy zrozumiałaś, że śpiew i scena to Twoja pasja i pomysł na życie?

Kiedy Tomson i Baron doprowadzili mnie do finału „The Voice Kids” i już nie tylko moja rodzina, ale też cudowny trener wokalny Adam Czapła i całe grono osób głosujących na mnie wsparli moje marzenie.

Udział w programie „The Voice Kids” to była Twoja decyzja?

Obejrzałam pierwszą edycję i powiedziałam rodzicom, że chciałabym spróbować. Kto by wtedy pomyślał, że wspólnie z moją siostrą Melisą napiszę utwór „Still Standing” i on ukaże się na mojej debiutanckiej płycie, którą wydam w wieku 13 lat – czasem sama w to jeszcze nie wierzę!

Reprezentowałaś Polskę podczas Konkursu Piosenki Eurowizji dla Dzieci i zdobyłaś główną nagrodę! Jak bardzo zmieniło się Twoje życie?

Jakby świat zawirował i stanął w trochę innym miejscu! Wszystko się zmieniło, poza moim azylem w domu. Wciąż najważniejsza jest nauka i moi rodzice bardzo tego przestrzegają, ja naprawdę polubiłam się uczyć, bo dzięki książkom wciąż poznaję nowe rzeczy. No i jednak miło jest, kiedy najbliżsi są z ciebie dumni, jak przynosisz świadectwo z czerwonym paskiem!

Czy poza śpiewaniem jest jeszcze coś, co bardzo lubisz robić?

Śpiewanie! (śmiech) Serio, muzyka jest dla mnie jak tlen, ja naprawdę non stop śpiewam. Czy idę gdzieś z koleżankami, czy jeżdżę na deskorolce, czy idę na spacer z moim ukochanym Mickeyem, małym piesko-liskiem, ja wszędzie śpiewam! Lubię długo spać, oglądać filmy, czytać książki i tworzyć z Melisą nowe piosenki.

Przez kilka lat mieszkałaś w Anglii. Kto Cię uczył wtedy języka polskiego? Czy po powrocie do Polski miałaś problemy z mówieniem i czytaniem po polsku?

W naszym domu porozumiewamy się czterema językami. Zazwyczaj rozmawiamy po polsku, to mój pierwszy język, znam go od małego. Czasem tata rozmawia ze mną po niemiecku, mama po romsku, a z rodzeństwem gadam po angielsku – to są najlepsze lekcje. Ponieważ w Anglii poszłam do szkoły i tam również z rówieśnikami mówiłam po angielsku, to rzeczywiście trudno było mi się znów przestawić na język polski, brakowało mi słów, mieszała mi się gramatyka, miałam problemy z odmianą przez przypadki. Do dziś zdarza mi się strzelić jakąś gafę, ale staram się i mama mnie zawsze poprawia.

Fot. Dawid Ziemba/Universal Music Polska

Gdybyś miała określić siebie dosłownie trzema słowami, jakie byłyby to słowa?

Przyjacielska, naturalna, muzykalna.

Dziękujemy za rozmowę.

Viki z Kayah, znaną wokalistką

Ulubiony polski wykonawca: Kayah, Afromental, Blue Café, Kamil Bednarek, Margaret, Michał Szczygieł, Natalia Szroeder

Ulubiona polska książka: „Felix, Net i Nika” – seria autorstwa Rafała Kosika

Ulubiony polski film: „Akademia Pana Kleksa”

Ulubione polskie danie: gołąbki

Ulubione wakacyjne miejsce w Polsce: nad Morzem Bałtyckim

Kim jest bohater „**Małego licha**”? To mały Bożek, Niebożątko. Mieszka z rodziną w domku pełnym zakamarków i dziwnych lokatorów. Chłopczyk nie chodził do przedszkola, do szkoły też nie, nie spotyka się z innymi dziećmi – towarzyszami jego zabaw są zakataryzowany anioł i potwór Guccio, a także topielce i inne upiory. Doborowe towarzystwo, prawda?! Poza tym do dyspozycji ma książki (dużo książek) i wyobraźnię, z której korzysta, wymyślając zabawy. Wszystko wokół chłopca jest bezpieczne, znane i uporządkowane, ale do czasu. Bo nadchodzi **NOWE!**

9-letni Bożek idzie do szkoły. Jak się w niej odnajduje? A no... z trudnością. Nie zna popularnych bajek, filmów, gier – tego wszystkiego, czym żyją dzieci. Rówieśnicy nie są dla niego mili. Bożek czuje się odrzucony, bardzo samotny i chce zniknąć – to ostatnie w jego przypadku jest bardzo niebezpieczne!!!

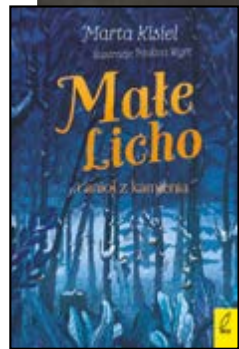

• Antek i kot Lucek polubili Bożka i te wszystkie licha, stworki i potworki... Dlaczego? Bo to pogodna, dowcipna opowieść o tym, że każdy z nas jest inny. Ale i o tym, że w rodzinie (którą łączą nie tylko więzy krwi) można na siebie liczyć.

„Małe Licho i tajemnica Niebożątka” i „Małe Licho i anioł z kamienia”
 Autor: **Marta Kisiel**
 Ilustracje: **Paulina Wyr**
 Wydawnictwo Wilga

„A niech to gęś kopnie”
 Bohaterką tej książki jest gęś, która sądzi, że nikt jej nie lubi i że nigdzie nie pasuje. Wszystko ma szansę się zmienić, kiedy w kurniku pojawia się lis. Nasza nieszczęśliwa gęś-poetka drobi za nim na swoich gęsich nóżkach i gada, i gada... W końcu zdenerwowany lis wyprowadza ją nie w pole, ale w las, a tam... Oj, będziecie zaskoczeni, ile się wydarzy! Koniecznie przeczytajcie tę przepiękną opowieść o przyjaźni.

A jak nabierzecie apetytu na więcej, przeczytajcie kolejną książkę Marty Guśniowskiej pt. „Marvin” o dinozaurze, któremu grozi wyginiecie!

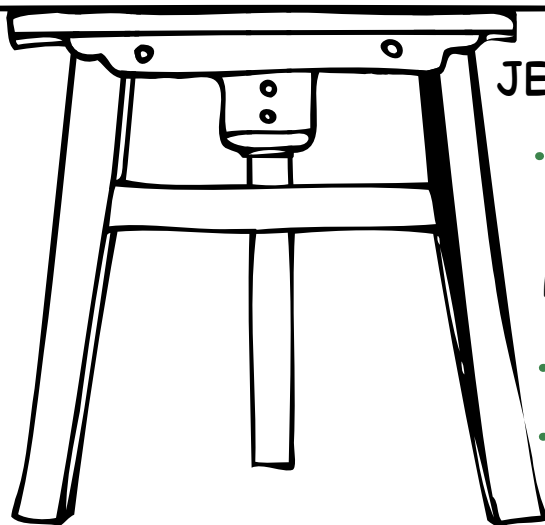
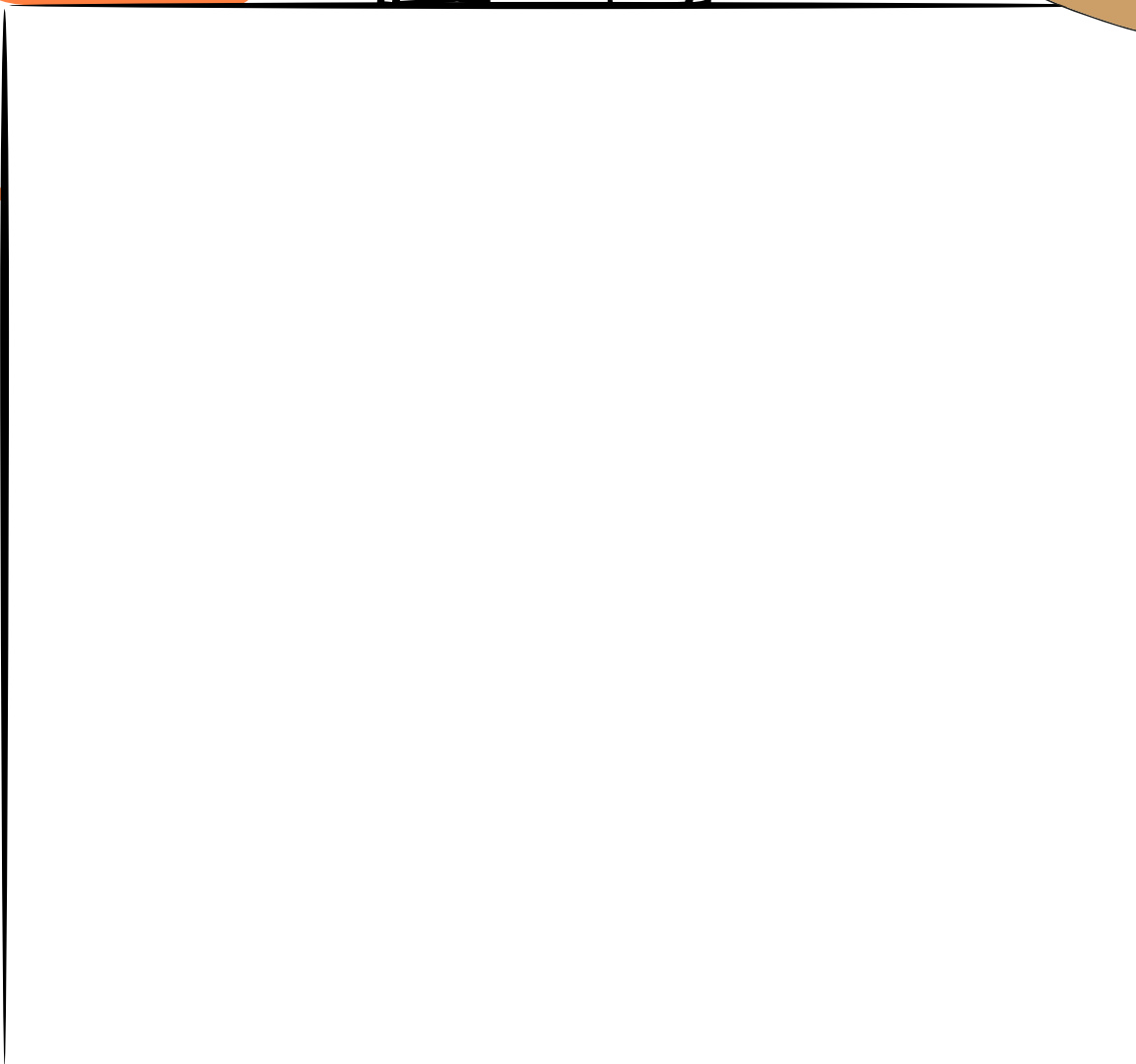

Autor:
Marta Guśniowska
 Ilustracje:
Robert Romanowicz
 Wydawnictwo Tashka

OTO
TO
J
A

NARYSUJ
SIEBIE.

JESTEM .....

.....

(Wpisz imię i nazwisko.)

MIESZKAM W .....

.....

.....

.....

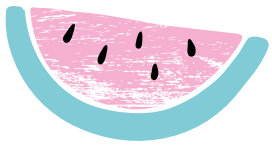
(Wpisz miejscowość i kraj, w którym mieszkasz.)

O MNIE!

MOJA ULUBIONA POLSKA
KSIĄŻKA

MOJA ULUBIONA POLSKA PIOSENKA

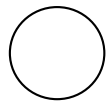
MOJA ULUBIONA POLSKA BAJKA

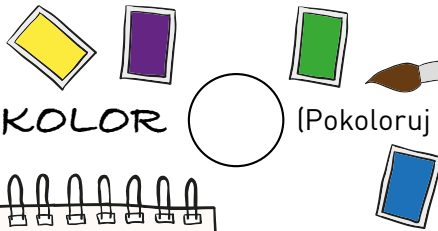
MOJE ULUBIONE POLSKIE DANIE

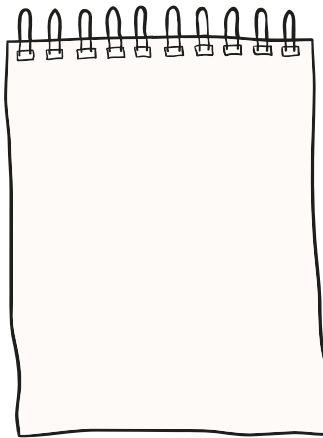
MÓJ ULUBIONY KOLOR

(Pokoloruj nim to kótko.)

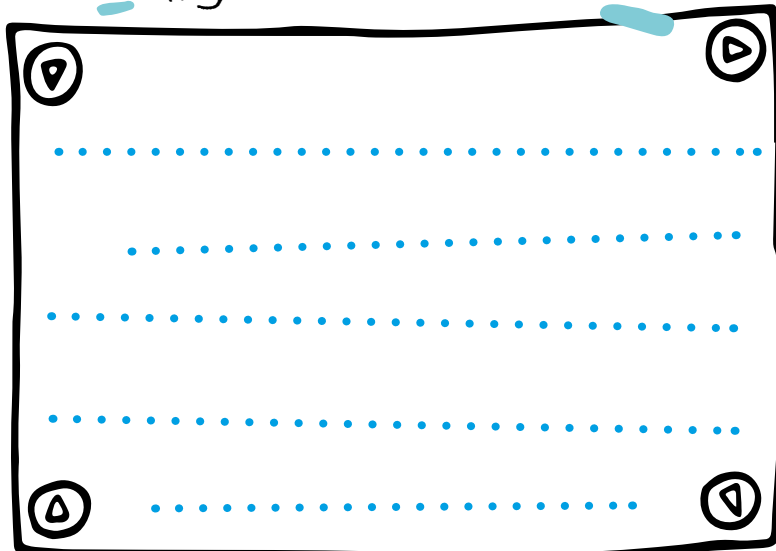
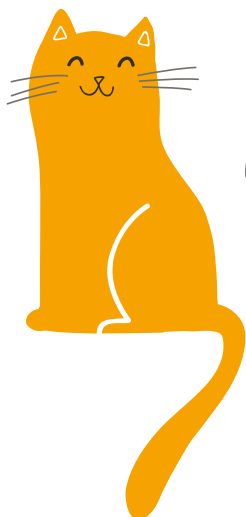
MOJE MARZENIE

NIECH SIĘ SPEŁNI!

TAJNE INFORMACJE

ZNASZ JAKIŚ FAJNY ŻART?

Poproś o pomoc starsze rodzeństwo, rodziców... i przyślijcie żart e-mailem na adres redakcji: redakcja@kumpel.com.pl (w temacie: ŻART). Najśmieszniejsze żarty będziemy publikować w kolejnych numerach „Kumpla dla Polonii”.

JAKA JEST ULUBIONA GRA PSÓW I KOTÓW?
PCHEŁKI.

Dlaczego ptaki odlatują do ciepłych krajów?
Bo nie mają pieniędzy na bilet lotniczy.

Co krzyczą kurczaki, kiedy kura zniesie jajko?
Hip, hip, kura!

Co to jest: żółte i skacze?
Kanarek, który ma czkawkę.

Co to jest: ma zęby, a nie gryzie?
Grzebień.

Jak pływają owady?
Motylkiem.
A płazy?
Żabką.

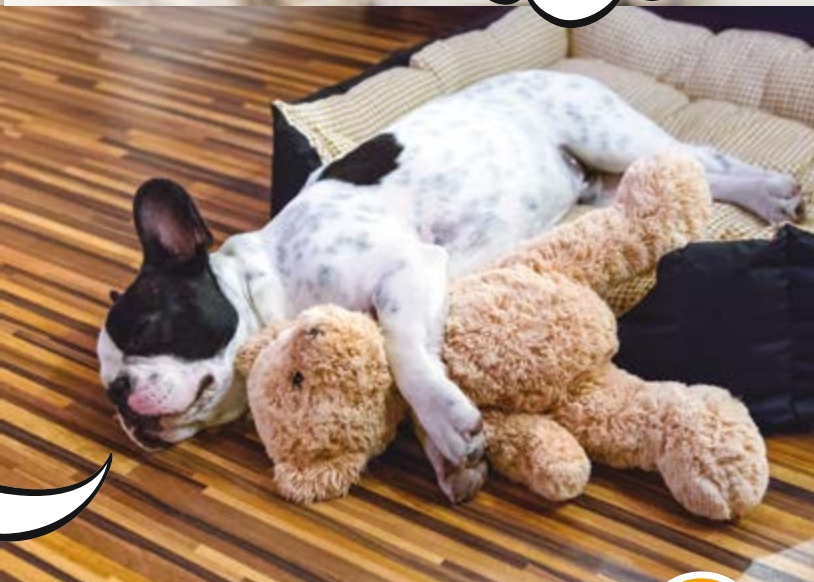
SELFIACZEK
DLA MOJEJ
PANI.

Mam nadzieję,
że nas tutaj nie znajdą.
Troszkę
narozrabialiśmy,
ale te kanapeczki tak
pięknie pachniały.

PSIA KOŚĆ,
JAK ONI SIĘ
UBRALI?!

DZIECI LUBIĄ
MISIE,
A MY PIĘSKI...
TEŻ!

NAPISZCIE O SOBIE.

○ O swoich zainteresowaniach, o ulubionych książkach, piosenkach czy filmach.

○ Opowiedzcie też o tym, jak uczycie się języka polskiego, czy chodzicie do polonijnej szkoły. Powiedzcie nam, co w Polsce podoba Wam się najbardziej.

○ Czekamy też na zdjęcia, na których będziecie Wy oraz Wasze ukochane zwierzaki, kolekcje, przytulanki... Możecie dołączyć pozdrowienia dla rodzinki, przyjaciół, kolegów, a może kogoś bliskiego z Polski.
CHCEMY WAS POZNAĆ!

Poproście rodziców o pomoc i przyślijcie wszystko e-mailem na adres: redakcja@kumpel.com.pl (w temacie: POZNAJEMY SIĘ).

HEJ, JESTEM OLA!

W wieku 12 lat przeprowadziłam się do Belgii. Na początku było mi bardzo trudno, bo nikogo nie znałam, ani nie mówiłam po niderlandzku. Pomogło mi to, że w klasie była ze mną jedna Polka. Mama zapisała mnie też do polonijnej szkoły, dzięki czemu nie byłam aż tak oderwana od Polski, Polaków i języka polskiego. Pani dyrektor polonijnej szkoły mówi mi, że moja klasa też dużo zyskała dzięki mnie, bo płynnie mówię po polsku i mam doskonały akcent. 😊

Tak wyszło, że w Belgii jestem w klasie z młodszym rocznikiem. Ale to nawet fajnie. 😊 Urodziłam się w listopadzie, więc w Polsce byłam prawie najmłodsza w klasie, a w Belgii jestem najstarsza.

Nie było mi łatwo zamieszkać w Belgii, na szczęście we wszystkim wspierali mnie moi przyjaciele. Zawsze mi powtarzali, że dam sobie radę i że we mnie wierzą. Teraz mogę z dumą powiedzieć, że mam przyjaciół w obu krajach. Wcale nie zapomniałam o swoich przyjaciółkach w Polsce i o moim kraju urodzenia.

Interesuję się anime i japońską popkulturą! W przyszłości chciałabym wyjechać do Japonii i stać się sławnym autorem mang. Poza tym lubię siatkówkę, chociaż nie chodzę na żadne zajęcia dodatkowe związane z tym sportem. Chciałabym kiedyś grać na pozycji atakującego albo libero.

Bardzo lubię moją polonijną szkołę. Mam wiele koleżanek i kolegów, chętnie biorę udział w przeróżnych konkursach i akcjach, na przykład Narodowe Czytanie 2020, konkurs plastyczny „Pani Twardowska”.

OTO MOJA PRACA NA KONKURS PT. „PANI TWARDOWSKA”. WYSZŁA MI TROCHĘ W STYLU ANIME.

VII międzynarodowy konkurs fotograficzny „Polska w obiektywie polonijnego dziecka” rozstrzygnięty!

Uczestnicy pochodzili z 18 krajów, z 5 kontynentów, i nadesłali aż 138 zdjęć. Fotografie, jak co roku, były różnorodne i niezwykle ciekawe! Młodzi Polonusi pokazali piękną Polskę – od morza aż po góry, fotografowali miasta, zabytki, przyrodę, zwierzęta, jedzenie, budynki i ludzi.

Po podsumowaniu wyników od wszystkich 10 jurorów wyłoniono 10 laureatów:

1. **Natalia Prajzner**, 11 lat, USA, Polska Szkoła im. Karola Wojtyły w Linden, New Jersey
  2. **Marta Brzuzan**, 4 lata, USA, Polska Szkoła Stroudsburg (im. Jana Pawła II)
  3. **Olivier Bres**, 12 lat, Australia, Holy Family Polish School Marayong
  4. **Kacper Ludwig**, 9 lat, Francja, Szkoła Polska im. Marii Curie-Skłodowskiej w Argenteuil
  5. **Amelia Borto**, 16 lat, USA
  6. **Robert Zakrzewski**, 11 lat, USA, Polska Szkoła im. Marii Konopnickiej, Brooklyn NYC
  7. **Wanda Maria Jenega**, 14 lat, Czechy, Szkoła Podstawowa i Przedszkole im. Jana Kubisza w Gnojniku
  8. **Julia Lonska**, 11 lat, Holandia, Polska Szkoła Osstoja z Oss
  9. **Leonardo Conti**, 9 lat, Włochy, Szkoła Polska im. Mikołaja Kopernika w Mediolanie
  10. **Isabella Sisson**, 12 lat, Australia, North Shore Polish Saturday School
- Każdy z jurorów mógł również przyznać swoje indywidualne wyróżnienie. Dzięki temu dodatkowe wyróżnienia otrzymały:
11. **Sonia Siekierska** z Polskiej Szkoły Osstoja w Holandii
  12. **Natalia Poepjes** z Polskiej Szkoły Eindhoven z Holandii

Wszystkie nagrodzone i wyróżnione zdjęcia znalazły się w kalendarzu konkursowym. Zdjęcia z pierwszej dziesiątki znajdują się na widokówce 2020, którą widzicie na następnej stronie.

Gościnnie gratulujemy wszystkim laureatom i wyróżnionym i zapraszamy na kolejną edycję konkursu w roku 2021. Informacje znajdziecie na: www.fpsn.nl.

AKCJA:

„POLONIJE KOLEĐOWANIE – DZIECI DZIECIOM”

Zachęcamy utalentowane wokalnie dzieci w wieku od 8 lat do wzięcia udziału w projekcie „Polonijne Kolędownie – Dzieci Dzieciom”. W ramach projektu zostanie nagrany teledysk z udziałem około 30 polonijnych dzieci z różnych krajów, których trenerami wokalnymi będą Nicole Kulesza i Piotr Tłustochowicz – finaliści „The Voice of Poland”. Fundacja Green Team chce zrealizować teledysk, którego celem jest wsparcie polskich dzieci z domów dziecka, a także łączenie serc polonijnych dzieci na całym świecie.

Rekrutacja do teledysku potrwa jeszcze tylko do 1 listopada!

Więcej informacji:
<https://fundacjagreenteam.pl/project5.html>

Marta Brzuzan, 4 lata, USA

Isabella Sissons, 12 lat, Australia

Natalia Prajzner, 11 lat, USA

VII Konkurs Polska w Obiektywie Polonijnego Dziecka

Julia Lonska, 11 lat, Holandia

Olivier Bres, 12 lat, Australia

Kacper Ludwig, 9 lat, Francja

Amelia Borto, 16 lat, USA

Wiktoria Mária Janega, 14 lat, Czechy

Robert Zakrzewski, 11 lat, USA

Laureaci
2020

Leonardo Conti, 9 lat, Włochy

W południe 11 listopada
zaśpiewajmy razem hymn!

„Niepodległa do Hymnu 2020” – dołącz do akcji!

11 listopada 2018 roku, w stulecie odzyskania przez nasz kraj niepodległości, w całej Polsce i w wielu miejscach na świecie w samo południe zabrzmiał „Mazurek Dąbrowskiego”, płynący z setek gardeł i serc. Równie uroczyście i licznie było w zeszłym roku – śpiewaliśmy wspólnie od Bałtyku po szczyty gór, w malutkich wsiach i największych metropoliach, w kraju i za granicą miliony Polaków i przyjaciół Polski znów połączyło się w jedną, biało-czerwoną rodzinę.

W tym roku tradycji stanie się zadość – organizatorzy zachęcają, by śpiewać w domach, wraz z rodziną, najbliższymi lub z zachowaniem zasad dystansu społecznego, jeśli wytyczne służb na to pozwolą. Zjednoczmy się i wspólnie zaśpiewajmy „Mazurek Dąbrowskiego”!

A jeśli ktoś chciałby nauczyć się grać hymn na instrumentach muzycznych i spróbować go wykonać wraz z domownikami, znajdzie nuty na stronie: <https://niepodlegla.gov.pl/aktualnosci/niepodlegla-do-hymnu-2020-dolacz-do-akcji/>. Tu też więcej informacji o akcji „Niepodległa do Hymnu 2020”.

JÓZEF PIŁSUDSKI

Żył w latach: 1867–1935

Był: żołnierzem, politykiem, dowódcą legionów, naczelnikiem państwa, a potem marszałkiem Polski.

ZAPAMIĘTAJ słowa

Józefa Piłsudskiego!

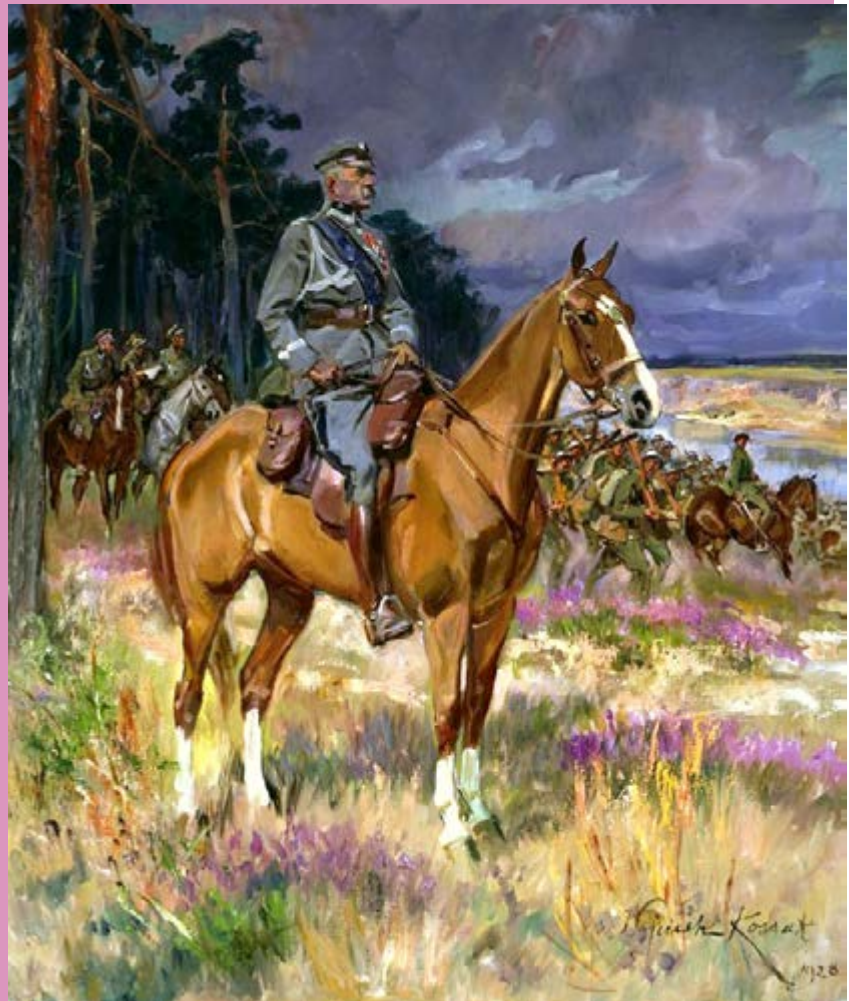
„Uczcie się historii, znajomość jej jest bardzo potrzebna w życiu.”

Co trzeba o nim wiedzieć?

To właśnie z postacią Józefa Piłsudskiego powinieneś kojarzyć fakt odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 roku. To on kierował nowo powstałym państwem polskim i robił wszystko, by było silne.

Mówiono na niego Dziadek – pewnie dlatego, że zawsze był kimś, kogo obdarzano szacunkiem.

Miał swojego ulubionego konia Kasztankę, na której często przedstawiali go malarze.

Wojciech Kossak, „Józef Piłsudski na Kasztance”